

Umírající nejí a skoro nepije, zůstane-li doma, umře asi žízní.

Tělo člověka sužovaného nemocí neodchází najednou, ale jednotlivé tělesné funkce pomalu končí. V takové situaci pacient potřebuje daleko méně než dřív: jeho tělo už nedokáže přisun živin zpracovávat. Je třeba nabízet vynalézavě pouze to, nač má pacient ještě sílu a chuť. Můžeme podávat pití častěji a po troškách, pokud pacient není schopný polykat, alespoň zvlhčujeme rty a ústa. Tým hospice poradí a pomůže tam, kde jsme při péči nejistí či bezradní.

Bolest se dá léčit pouze opioidy. Ty však jsou návykové, pacienta omámí a on pak bude zmatený.

Paliativní péče skutečně pracuje s opioidy tehdy, kdy je třeba zvládat bolest. Opioidy odborně aplikované při léčbě bolesti pacientovu psychiku neničí, ale naopak napomáhají tomu, aby nemusel být vyčerpáván bolestmi, mohl komunikovat se svými blízkými a žít i poslední období svého života co nejlépe. Pokud bolest odezní, je možno dávky léků snížit či zcela vysadit beze strachu z abstinenčních příznaků.

Péče o umírajícího doma je pro rodinu vyčerpávající a nepřináší jí žádnou radost.

Péče o umírajícího je skutečně náročná a klade na síly rodiny a na vztahy mezi členy rodiny veliké nároky. Často jsou to však právě tyto nároky, které v nás probudí hluboce lidskou touhu po službě blízkému. Dokážeme-li pomoci a uděláme-li, co můžeme nejlepšího, přinese nám to radost a vděčnost a pomůže překonat těžké období zármutku, které přijde po smrti. Víme, že jsme udělali, co jsme udělat mohli.

Nepřejeme si, aby nás blízcí viděli zubožené, museli nás krmit a přebalovat.

V době, kdy máme dost sil na to, abychom byli samostatní, hledíme na tyto základní věci s despektem či nechutí. Když ale síly ztrácíme, ba zbude jich jen velmi málo, jsme vděční za to, že nám pomáhají právě ti, kterým nemusíme nic vysvětlovat, před kterými nemusíme nic skrývat a kteří nám slouží s láskou. I pro ně je tato situace velmi důležitá.

Nejsme si jisti, jestli musí být s nemocným neustále někdo doma.

V časnějších stádiích nemoci není neustálá přítomnost nezbytná. Když se ale život blíží ke konci, je nutné, aby umírající nebyl sám a aby rodina dokázala s pomocí personálu hospice, dobrovolníků a přátel zajistit stálou přítomnost u pacienta. Zvláště poslední noci mohou být těžké a dlouhé a hospicovní zaměstnanci a dobrovolníci jsou připraveni v tomto období rodině ulehčit, umožnit pečujícím se vyspat nebo jít na chvíli ven a nabrat tak další síly.

V posledních dnech života člověk nic nevnímá, je tedy jedno, kdo se o něj stará.

V posledních dnech života zbývá opravdu málo sil, ale člověk nepochybně vnímá do poslední chvíle několik základních věcí: že je doma a že ten, který je s ním a stará se o něj, mu rozumí i beze slov. Na slova už síly nejsou, ale takřka vždy umírající do poslední chvíle vnímá naši přítomnost a slyší naše slova.

Umírající nemluví, nelze s ním navázat kontakt a není, co mu říkat.

Právě proto, že umírající už nemá sílu k vlastnímu vyjadřování, je třeba mu ulehčit komunikaci tím, že proneseme nejdůležitější věty, které nemají zůstat nevyřčeny: je jich jen málo a lze je často různým způsobem opakovat.

Děkuji ti. Odpuť mi, prosím. Odpouštím ti. Mám tě rád.

Cesta domů poskytuje své služby mimo jiné díky finanční podpoře nadací, města Prahy, některých státních institucí a díky darům sponzorů a mnoha velkorysých a obětavých lidí.

Leták byl vytištěn za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR.

Podle zahraničních pramenů a podle zkušeností Domáčího hospice Cesta domů zpracovali Martina a Štěpán Špinkovi
Vydalo Hospicové občanské sdružení Cesta domů
Bubenská 3, 170 00 Praha 7
☎ 283 850 949
✉ info@cestadomu.cz
🌐 www.cestadomu.cz
bankovní spojení (Fio banka) 2800193970/2010
Grafická úprava a sazba Studio Designiq
Tisk Tiskárna Flora s.r.o.
Kresby Martina Špinková
© Cesta domů, 4. vydání, 2012

Další informace najdete na www.umirani.cz

CESTA
DOMŮ

MÝTY A OTÁZKY KOLEM UMÍRÁNÍ A PALIATIVNÍ PÉČE

Odpovědi na nejčastější dotazy
a nejasnosti

Umírání je plné bolesti, osamění a neporozumění, s tím se nedá moc dělat.

Paliativní péče nabízí cestu, kdy se nemocný člověk smí plně spolehnout na to, že nebude trpět velkými bolestmi, nebude opuštěn a lidé kolem něj se budou snažit vyjít vstříc všem jeho přáním. Nabízku jsou mu doma příbuzní a přátelé, kteří mají odbornou i lidskou oporu v zaměstnancích a dobrovolnících hospice.

Hospic je dům – ústav, jedině tam se dá poskytovat paliativní péče.

Paliativní péče není zpravidla vázána na nějaké konkrétní místo. Je kdekoli, kde ji lidé v důležitém čase na konci života potřebují – tedy má být poskytována především doma. Tam, kde pacientovi nejlépe rozumějí, kde má rodinu a kde mu je možno nejlépe vycházet vstříc. Pokud není z nějakého vážného důvodu možno tuto péči nabídnout doma, pak tu je lůžkový hospic, který se snaží poskytnout služby co nejpodobnější péči domácí.

Lidé mají umírat v nemocnici proto, aby jejich nemohoucnost neviděli jejich nejbližší, zvláště pak malé děti.

Když se člověk narodí na svět, umějí se o něj nejlépe postarat jeho nejbližší. Podobně je tomu i na konci života. Umírající člověk potřebuje ty, kteří jej mají rádi a rozumějí mu. Těm, kteří se v této důležité době o něj starají, pomáhá tato zkušenost vyrovnat se nejen s jeho smrtí, ale i se svojí vlastní smrtelností. A děti, které vidí své rodiče pečovat něžně a trpělivě o babičku nebo dědečka, budou schopné v budoucnu podobně samozřejmě posloužit rodičům nebo jiným blízkým lidem.

Paliativní péče je pouze pro staré lidi.

Je pravda, že většina lidí umírá ve vyšším věku. Umírají však i mladí lidé, umírají i děti. Paliativní péče je poskytována lidem všech věkových kategorií a důraz, který klade na plně žitý život a na zachování důstojnosti pacienta, přichází ke slovu u mladších lidí stejně jako u lidí starších.

Paliativní péče je vhodná pouze pro pacienty, kteří nepotřebují odbornou péči.

Paliativní péče nemá za svůj hlavní cíl uzdravení pacienta, ale je to vysoce odborný typ péče, který dokáže hledat možnosti, jak pomoci i ve velmi složitých situacích. Specializuje se na citlivé a cílené řešení specifických obtíží, tělesných i duševních, které se objevují právě v náročném období na konci života. V některých případech může mít i podobu specifické intenzivní péče.

Paliativní péče je na místě pouze tehdy, kdy už takzvaně „nezbývá žádná naděje“.

Když se blíží život ke konci, nabízejí se dvě možnosti: upadnout do beznaděje, protože život už ztratil smysl, nebo prožít zbývající čas co nejplněji. Paliativní péče pracuje s nadějí: nabízí pacientovi účinnou úlevu a rodinám pak možnost společně naplnit, hledat či uzdravit vzájemné vztahy tak, aby se na prožitý čas dalo ohlédnout s vděčností a s vědomím, že tato doba měla smysl a že bylo uděláno všechno, co uděláno být mohlo.

Paliativní péče je určena jen těm, kdo jsou se smrtí smířeni.

Člověk, který náhle stojí tvář v tvář skutečnosti, že je nevléčitelně nemocný a jeho smrt se blíží, bojuje nezřídka s beznadějí a vzdorem. Paliativní tým mu může s trpělivostí a něhou pomoci se s touto situací vyrovnávat postupně takovým způsobem a tak rychle, jak si on sám přeje. Hospic spolupracuje se členy rodiny tak, aby tento proces probíhal pokojně podle jejich sil a přání.

Paliativní péče je určena pouze nemocnému členu rodiny.

Paliativní péče je péčí komplexní a je zaměřena na celou rodinu. Hospic poskytuje zdravotnické, sociální, duchovní i psychologické služby rodině v době pacientovy nemoci a ani po jeho smrti péče nekončí. Různě dlouhý čas se pracovníci a dobrovolníci hospice věnují doprovázení pozůstalých v jejich smutku a pomáhají jim hledat nové jistoty a naděje.

Pracovníci hospice mohou pomoci umírání urychlit nebo zpomalit.

Paliativní péče umírání nijak neurychluje ani nezpomaluje. Stejně jako při příchodu člověka na svět jsou přítomni lékaři a porodní asistentky se svými zkušenostmi a odbornou péčí, provází paliativní tým člověka na konci jeho života a je připraven odborně zvládat příznaky, které umírání provázejí.

Hospice jsou náboženské nebo církevní, přijímání jsou do nich jen věřící.

Hospice, jako jiná charitativní nebo sociální zařízení, jsou poměrně často zřizovány církvemi nebo náboženskými společnostmi. Neznamena to ale, že by automaticky sloužily jen členům církví, natož aby víra byla podmínkou přijetí do péče hospice. Zaměstnanci a dobrovolníci hospice poskytují naplno své schopnosti a dovednosti každému bez rozdílu světového názoru, nikomu svoje náboženské přesvědčení nevnucují a o věcech duchovních rozmlouvají s pacientem či rodinou jen tehdy, projeví-li klienti o takové téma zájem.

Doma není možno poskytnout umírajícímu tak kvalitní odbornou péči jako v nemocnici, snadno se něco zanedbá.

V naprosté většině případů je pro umírající nejdůležitější to, že jsou v laskavé péči svých nejbližších a nejsou mezi cizími lidmi a v cizím prostředí. Odborníci, kteří poskytují doma vysoce odbornou paliativní péči, jsou pak rodině oporou i při zvažování případné hospitalizace, pokud je opravdu nezbytná. Takové případy samozřejmě jsou, statisticky je jich však velmi málo.